

Asia: VN/31464/2023

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annettujen valtioneuvoston asetusten muuttamisesta

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksu

Lausuntonne yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamisesta 45 euroon opintopisteeltä (nykyisin 15 euroa/opintopiste). Jatkossakin korkeakoulu voi päättää myös tätä matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta.

Helsingin yliopisto kannattaa opintopistekohtaisen enimmäismaksun korottamista 45 euroon. Olennaista on, että päätösvalta avoimien opintojen hinnoittelusta kuuluu yliopistolle. Yliopisto pitää tärkeänä, että esimerkiksi äskettäin toiselta asteelta valmistuneille voidaan tarjota mahdollisuus suorittaa kandiohjelmien avoimen väylän opintoja kohtuullisin kustannuksin. Enimmäismaksun korottaminen voi mahdollistaa sellaistenkin opintojen avaamisen, joiden kustannustaso on huomattavan korkea ja joita ei sen vuoksi ole toistaiseksi ollut mahdollista avata avoimeen korkeakouluopetukseen.

Lisäajan hakemista ja uudelleenkirjautumista koskevat maksut yliopistoissa

Lausuntonne yliopistojen maksuasetukseen ehdotetuista em. muutoksista.

Yliopisto ei näe perusteltua syytä sille, minkä vuoksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen maksukäytännöt olisivat erilaiset. Samalla yliopisto tunnistaa, että lisäaikahakemuksen muuttuminen opiskelijalle maksulliseksi ei saane tukea opiskelijoilta tai opiskelijajärjestöiltä.

Yliopisto pitää tärkeänä, että asetuksen 4 §:n 1 momentin voimaantulopäivä on aikaisintaan 1. tammikuuta 2025. Maksuja koskevista muutoksista on ehdittävä tiedottamaan opiskelijoita asianmukaisesti. Myös uusien maksukäytäntöjen vaatimille prosessi- ja tietojärjestelmämuutoksille on varattava riittävästi aikaa.

Uudelleenkirjoittautumismaksun maksaa Helsingin yliopistoon vuosittain alle sata henkilöä, joten yliopiston talouden kannalta asialla ei ole merkitystä. Lisäaikahakemuksen tekee vuosittain noin 2 500 opiskelijaa. Yliopisto tulisi saamaan lisäaikahakemusmaksuista tuloja arviolta 100 000 euroa vuodessa olettaen, että hakemusten määrä tulisi maksullisuuden myötä laskemaan jonkin verran.

Avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen liittyvät kehittämistarpeet

Muu palautteenne ehdotuksista? Mitä muita kehittämistarpeita näette liittyvän avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen?

Yliopisto katsoo, että opintopisteen enimmäismaksu voisi olla korkeampikin. Mitä korkeampi enimmäismaksu olisi, sitä järjestämiskustannuksiltaan kalliimpaa koulutusta voitaisiin avata. Viime kädessä koulutuksen hinnoittelu on kuitenkin yliopiston päätettävissä.

Yliopisto muistuttaa, että eri taustaisten ihmisten pääsy tutkimukseen perustuvan avoimen opetuksen piiriin kohtuullisin kustannuksin tulisi mahdollisuuksien mukaan turvata.

Vaikutusarviontia tarkentavat kysymykset korkeakouluille

1. Kuvatkaa korkeakoulunne nykyinen avoimen korkeakouluopetuksen hinnoittelukäytäntö.

Avoimina tarjottavista yliopisto-opinnoista peritään 15 euroa/opintopiste. OKM:n hankerahoituksella järjestettävät kaikille avoimet opinnot ja toisen asteen opiskelijoille suunnatut tutustumiskurssit ovat osallistujille maksuttomia.

Vuonna 2023 muut kuin tutkinto-opiskelijat suorittivat avoimessa yliopisto-opetuksessa 87 000 opintopistettä. Opiskelijoiden lukumäärä oli 25 000.

2. Miten arvoitte asetusmuutoksen vaikuttavan hinnoittelukäytäntöönne?

Hinnoittelukäytännöistä päättää rehtori. Tämän hetkisen valmistelun perusteella rehtorin päätös sisältänee muutaman eri hintaluokan ja tiedekunta/koulutuksen järjestävä yksikkö päättää, mihin hintaluokkaan se opinnot (kurssit, opintojaksot tms) asettaa. Keskustelu avoimien opintojen hinnoittelusta on käynnistynyt ja päätökset tehdään kevään aikana.

3. Miten arvioitte asetusmuutoksen mahdollistaman uuden enimmäismaksun vaikuttavan avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaanne eri koulutusaloilla? Mille uusille aloille arvioitte enimmäismaksun nostamisesta johtuen käynnistävänne avointa korkeakouluopetustarjontaa?

Helsingin yliopisto on monitieteinen yliopisto ja jo nyt avointa yliopisto-opetusta on tarjolla kaikissa 11 tiedekunnassa ja Kielikeskuksessa. Asetusmuutoksella yliopisto saisi mahdollisuuden laventaa avoimien opintojen tarjontaa esimerkiksi opetusintensiivisillä aloilla, joilla se on nykyisin resurssisyydestä johtuen vähäistä.

4. Mitä vaikutuksia arvioitte enimmäismaksun nostamisella olevan avoimen väylän opintoihinne / polkuopintoihinne (esim. suoritusmäärät, kriteerit, hinnoittelu)?

Helsingin yliopistossa oli vuonna 2023 avoimen väylä 28 kandiohjelmaan ja väylässä tutkinnon suoritusoikeus myönnettiin 178 hakijalle. Hakijamäärien perusteella suosituimpia olivat kasvatustieteiden, tietojenkäsittelytieteen ja oikeustieteen kandiohjelmat. Erityisesti tietojenkäsittelytieteen maksuton väylä on tärkeä valintaväylä ja sen sisäänottomäärä on merkittävä. Yliopistossa ja tiedekunnissa käydään keskustelua siitä, millä tavoin turvataan avoimen väylän asema vartenotettavana vaihtoehtona opiskeluoikeuden saamiseen. Jos

opintopistekohtaista maksua päätettäisiin korottaa, aiheuttaisi se todennäköisesti laskua opiskelijamäärään. Toisaalta korkeampi maksu saattaisi motivoida opiskelijoita suorittamaan opinnot varmemmin loppuun ja sillä voisi mahdollisesti olla vaikutusta myös opiskelun laatuun ja arvosanoihin.

Naarala Maikki

Helsingin yliopisto - Kai Nordlund, opetuksesta vastaava vararehtori